

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 «
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre.....	20 kor.
Negyedévre.....	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Lefelé.

Az »uri erkölcsök« kezdik megteremni szomorú gyümölcseit. Eddig kóbor életű cigányok követték el lopást, rablást, betörést. Nem is volt csoda. Szaporák, sokan vannak, dologra nem hajlandók, élni kell, tehát élnek, ahogy tudnak. Ők pedig másként nem tudnak.

Most azonban a betöréses lopást, a mérgezést, a bérnyilkosságot, a rablógyilkosságot ama bizonyos társadalmi rétegekből való egyének követik el és pedig mindegyre sűrűbben, akik érettségi bizonyítvánnyal, jogi, jegyzői, tanítói oklevéllel kezükben a társadalom »gerincét« kellene hogy képezzék.

És ezen sincs mit csodálni.

Amily szellemi élete van valakinek, oly eredményeket produkál.

A mi »uri«-nak nevezett kiöltözött vidéki alakjainknak pedig szellemi életük semmi.

Olvasmányait a budapesti aljasságok irodalma, a rémregények, a szenny-lapok, a botrányosan piszkos novellák és arcátlan költemények képezik. Átment intelligens osztályunk vérebe a felfogás, hogy »mindazt megteheded, aminek akadályait lebirod küzdeni.« »Örök törvény nem létesítő!« »Minden kornak változik az erkölcsi felfogása.« »Lelkiismeret, erény, bűn, törvény, — viszonyos fogalmak, me-

lyeket ma így, holnap úgy magyaráz az emberállat.«

Mikor Bródy a »Tanítónő«-t megírta és az színpadra került, méltó volt a felháborodás, melyet felidézett, mert, hogy egy esemény összehozására csupa romlott, csupa hülye emberek kerüljenek együvé, hát az nem áll, nem valószínű, nem lehet igaz.

De, ha más szempontból nézzük a dolgokat, ha meggondoljuk, hogy társadalmunk ugynevezett »vezető osztálya« is hanyatthomlok rohan belé a legundokabb romlottságba, könnyen találunk mentséget még a »Tanítónő«-nek is.

Megjelenik előttem egy rokonszenves fiatal ember, mint egy kifejlett virágszál és kér, legyen szives őt vizsgáztatni. Megjelenése, modora, magatartása után azt hiszem, mint tanára, hogy felvagyok jogosítva őt magasabb kérdések és feladatok megoldására is felhívni. És alig nyitja föl száját látnom kell, hogy az illető teljesen üres. »Pulchra species, sea cerebrum non habet.« Ugy kerül a dolog, hogy rövid idő múlva valamely vendéglőben a szomszédos asztalnál halljuk volt növendékünket először a papok, majd az egyház, majd az állam ellen perorálni, végül erkölcstelen, arcpirító történetek és dalok előadójaként szerepelni. Hogy megoldódik most a nyelve! Csupa élc, csupa szellem, csupa szíporka. Majd jön a har-

madik felvonás. Ez a léha modor valamely regényekkel eltöltött fejű zseni lányának megtetszik, és az »aranyifjuság bálvány« nőszül, hogy három-négy év múltán válhasson, hátrahagyva vagyonából, szépségéből kiforgatott kisirt szemű nejét és nyomorult vérszegény gyermekeit. A negyedik felvonás azután lejátszódik az utcán, mikor a szegény tanár volt növendékével találkozik, s a zseni rokonszenves tagját, a lovagias felfogás diszalakját, megkötött kezekkel viszik be a zsandárok, mert sikkasztott, lopott, gyilkolt, rabolt, szóval mint Biharban mondjuk »meglépett.«

Tetszik már most érteni, miért üresek férfiintelligenciától a — templomok?

A vidéki és nagyvárosi »uri« élvezetek üressé teszik az ifjút, pénzvagyóvá és fajtalan majommá a férfit, sikkasztóvá a családapát. Ah azok az orfeumok, capriceok, mozik, színházak és — bűntanyák, nem a nemzet műveltségének fokmérői, hanem a romlás tanyái, melyeket el kellene jelen alakjukban a földszinéről pusztítani.

Lapjaink vezércikkei csepegnek az erkölcsiség balzsamos kenetétől, de a vonal alatt, s a hirdetések rovatában Sodoma és Babylon szelleme uralkodik, mely a bűnnek utolsó menedékét a sötétségnek leplet arcátlanul levelve, ifjaink és leányaink lelkét megfertőztetik, asszo-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Füredi levelek.

I.

Biharfüred, 1909. jul. 16.

Kedves Szerkesztő Barátom!

Emberi jellemvonás, hogy örömlenket és bánatunkat felebarátunkkal közöljük, mert azt tartjuk, hogy a megosztott öröm kettős öröm, a megosztott bánat fele bánat. Annak is, ennek is a tudata jól esik lelkünknek. Ezuttal csak örömet akarom veled közölni, ha mindjárt azzal vádolhatnál is, azért tettem, hogy kettős legyen az örömöm, tehát önzésből. De ezt az önzést, tudom, te is elnézed és megbocsátod nekem.

Örömet érzek magamban a fölött, hogy enyéimmal együtt itt, fent a magasban és mégis fenyveserdők koszorúja meredek hegyektől körülvett kies völgyben tölthetem a szünidőmet. A ki a természet szépségeiben gyönyörködni szeret, bizonyára ide siet, hogy élvezhessen, a mit oda bent a városban nem talál, t. i. zavartalan nyugalmat, körülveve a

természetadta bájától, melynél vonzóbbat már nem is kívánhat. Lakásom verendája alatt csörgedezik a kristály tiszta patak, melynek hidján túl a havasi flóra változatos virágaitól tarkított himes rét gyönyörködteti szememet s bárhová irányítsam lépteimet, pormentes, balzsamos fenyőillattal telített levegő tágitja tudómet. De ha kedvem tartja, a világ minden tája felé tehetek telfedező sétákat vagy akár naphosszáig tartó kirándulásokat, melyeknek mindegyike gazdag élvezetekkel jutalmazza társaságomat. Külföldön is keves van olyan fürdő, melynek annyi kirándulóhelye volna, mint ennek a Biharfürednek.

De testi jólétemről is bőven gondoskodva van. Tiszta ágyakkal s minden szükség-sel ellátott nyájas kis lakásban nappal kiülhetek a verendára könyvet vagy újságot olvasni, éjjel pedig háborítatlanul alhatom az igazak álmát, s ha korgó gyomrom arra int, hogy enni is kellene valamit, özv. Antalfyné és özv. Heringh Sándorné urnők konyhája izletes és magyaros házi kosztal táplál, melynek jósága és olcsósága igazán elismerésre méltó és még a szegényebb jövedelmű embereknek is lehetővé teszi a nyári üdülést.

Egyes ember kényelmesen ellakhatik a turista házakban, aki másod, harmad magával, vagy egész családjával jön, a különböző nyaralókban talál elég kényelmes és olcsó elhelyezést.

Az ideai nyár a városban sem volt ugyan idáig elviselhetetlen, de a hogy a térről szokás mondani, hogy nem eszi meg a farkas, azonképen a kánikula sem szorítkozik csupán az egyenlítőre és a mikor bekövetkezik, bizony jól esik előle ide a hűvösbe menekülni, ahol egyáltalában nem lehet izzadni, mert reggelint 6—7, délel 12—15° R a hőfok, úgy hogy a melegebb ruhát is magunkkal kell hoznunk.

Tehát, ha mindezt élvezni akarod, jér fel* de a »Tiszántúl« olvasóit se mulaszt el

* Köszönöm a szives meghívást, de én már az idénre kivettem a részemet a természet bámulatos alkotásainak ez élvezetéből. U. i. rövid, de felejthetetlen időt töltöttem Horvátországban a plitvicei vizijátékoknál, a tavak és vízesések e tündéri szép vidékén, miről egyik kedves utitársam legközelebb fog beszámolni e lapok hasábjain.

Szerk.

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzse kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztyűkben. Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elvállalja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyvárad
Rákóczi-ut. Telefon 130.

nyainkat megtanítja a csalásra, minket pedig fokozatosan sülyeszt az állatias-ság lépcsőin a — gorillaig mindig — lefelé.

Szomorú jelensége ez a nemzeti életnek s nálunk annál veszedelemesebb, mert intelligenciánk aránylag kicsiny, a rossz példák hamar közismertekké válnak, s a mi elmaradt köznépünk nagyon szereti utánozni az »uri« osztály magatartását.

Szatmár-Udvariban egy kocsis lopott a másiktól három koronát. Elitették Szatmáron, hogy üljön egy hónapot. Az újságolvasó kocsis erre így szólt a bírónak: »Csak azt szeretném mármost tudni, hogy mennyi időt fog ülni az az én kollegám a Kókán, a ki a pesti taksaréknel 80000 koronát eligazított?«

És valóban, ha a szegény-tudatlan éhező parasztot megbüntetjük egy szerény tyuklopásért, minő szigorral kell eljárunk a keztyűs, cilinderes gazemberek ellen, akik előtt semmi sem szent s kiknek száma éppen a mi büntető kódexünk nyomoruságos volta miatt folyton szaporodik?

Ámde ezek a szigorú fenyegetések még nem hozzák meg az eredményt. Vagy akarunk valamit, vagy nem. Ha akarunk, akkor tessék mindenekelőtt megtisztítani bojkott által sőt ha kell tüzzel is a pornografiától és minden arcátlanságtól az irodalmat is, a színművészetet is. Teremtünk a vidéken szellemi életet és tisztítsuk meg társadalmunkat azoktól a pökhendi, szennyes alakoktól, akik azt hiszik, hogy ha pénzük és jó ruhájuk van, mindenre jogosultak. Hozzuk vissza a családiasság életének melegét, fényét, tisztaságát. Ne keressünk családi életünk keretein kívül és csakis ott szórakozást.

Ne legyen a család otthona ideiglenes tartózkodási hely apa, anya és gyermekek számára, hanem állandó színhelye a legszebb erények gyakorlásának.

Szóval a keresztény erkölcsiség elveihez kell nem — visszatérnünk, hanem azokat most már átértve, hozzájuk gyakorlatilag ragaszkodnunk.

Vendéglőkben, mulatóhelyeken, színházakban, kártya és biliárdasztal mellett, tánctermekben lehetetlen oly tiszta és erős társadalmat nevelnünk, amilyenre nekünk feltétlenül szükségünk van. A sülyedés e tanyáiról vissza kell vonulnunk a tiszta családi és társadalmi élet meleg tüzhelyéhez.

Gedeon.

A delegáció összehívása. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Több lapközlemény az ideai delegációk egybehívásának határidejével foglalkozik és egyesek tudni akarják, hogy e határidőt kitogják tolni. A delegációk összehívásának határidejét a közös kormány a két miniszterelnökkel egyetértésben fogja megállapítani. Tekintettel azonban a reichsrat munkaprogramjára, amely az idén csak június havában intézhetné el a költségvetést és tekintettel a magyar válságra, amely csak rövid idő előtt nyert az eddigi kabinet újból való kinevezésével ideiglenes megoldást, a két kormány eddig még nem volt abban a helyzetben, hogy tárgyalásokat kezdetett volna az ezidei delegációk összeülésétől nézve. Egyelőre a kormányok csak abban egyeztek meg, hogy szeptember havában megkezdik a tárgyalásokat a közös költségvetésről és ez alkalommal szőnyegre hozzák a delegációk megnyitását időpontját is.

figyelmeztetni Biharmegyének eme gyöngyére s biztosítsd őket, hogy senki sem fogja megbánni, ha pár napra, vagy hétre ide jön.

Ma, vagy holnap érkezik meg Radu püspök ur Óméltósága is, akinek mint szeretetreméltó házigazdának mindig előkelő vendégei szoktak lenni.

Ölel és üdvözlöl

üdvölő barátod

D. B. A.

II.

Marienbad, jul. 17.

Nem mondok újat azzal, hogy Marienbad a premontrai rendház birtoka és az is köztudomásu, hogy az Úr Isten ezen hegykatlant különös szeretettel áldotta meg. Mert amellott, hogy e völgyes hegy kiválóan gyönyörködött és áhítattal tölt el, vizei csodákat művelnek.

D. csodás itt a fegyelem is. A rend és tisztaságon kívül feltűnik itt a szolgaszemélyzet készsége, figyelme. Sehol mulasztás, hanyagság vagy durcás arc. Jóllehet, hogy ezt a nagy kötelességüket az évek csak egy harmadában végzik: anyai kívánság, itt-ott szépség is nyilvánul és ki kell ezt is elégiteni és cselekszik mind a lakásfelügyelőtől le a cipő-takarítóig öntudattal, nyugati értelemmel. A

fürdő inspector a rendháznak az előkelő tagja, kihez mindenki bizalommal fordulhat kívánságaival és ő a lehetőség határáig igyekszik azokat teljesíteni. Ebből a nagy rendből is meggyarazható, hogy a kontinensen túli nevekkel is lehet a névsorban sűrűn találkozni. Egyiptom, Cairo, Alexandria, Ausztrália, Brindsidi, Amerika, New-York, San-Francisco, Chicagó, Mexicó, Konstantinápoly, Szt-Pétervár, Moskva, Finnland, Norvégia, mind képviselve van itt.

Gácsország is nagyban képviselve van, ezek közül sok itt a tisztviselő család, a káftánosokból kevés, azok Karlsbadban csoportosulnak. Nehéz eledelétől romlott gyomru embereknek Karlsbad az Eldorádójuk. Marienbadban csak elvéve látni beteg arcot, mert Marienbad a gyógyhatásán kívül a fényűzők találkozó helye; körülbelül olyan arányban, mint a délnyugati Sveiczban st. Moritz.

Aki szép és még szebbnek óhajt láttatni, az az itteni Kaiserstrasse és a kourpromenade-on mutatja be, amit a fantázia és áldozatkészség produkálni tud. Ami szép, ami fény és disz, az itt mind látható. Páris is zavarba jönne, hogy a szépség éremét melyiknek nyujtsa. És az eddig látottakat bizonytal felülmulják azok a fényes öltözetek, amit a tegnapi érkezett Báronin Heine-Geldern magával hozott tiz óriási bőröndben. Csak természetes, hogy a

A váradi szőlők veszedelme.

Meglátszott a hegyközség vasárnapi közgyűlésén, hogy baj van a hegyen. Csaknem teljesen megtöltötte a városház nagytermét az a 120 szőlősgazda, kiknek jelenlétében dr Molnár Imre hegyközségi elnök a rendkívüli közgyűlést d. e. 11 órakor megnyitotta.

Megnyitó beszédében bejelentette, hogy az abnormis időjárás, az állandó esőzés következtében a szőlőket súlyos elemi csapás lepte meg, mely a szépen ígérkező termést csaknem teljesen elpusztította. Az elnökség nyomában a baj konstatálása után megtette a szükséges lépéseket a veszély elleni védekezés tekintetében. A választmány összeült, s táviratilag kérte a bihariószegi vinceriskola igazgatóságát, hogy szakértőt küldjön ki a veszedelmes szőlőbetegség mineműségének megállapítása s a védekezés módjainak megjelölése céljából. Az országos ampelologiai intézet igazgatósága táviratilag kérdezősködött a lapokban közölt betegségről s az elnökségtől a görscsövi vizsgálat céljaira beteg leveleket és fürtöket kért. Csaknem egyidejűleg Darányi földmivelésügyi miniszter is budapesti szakértőt rendelt ki a betegségnek a helyszínén való megtekintése, s a védekezés módjainak megjelölése céljából.

Ugy a bihariószegi és budapesti szakértők, mint az ampelologiai intézet előrehaladt levél- és fürtperenosporát konstatáltak s a levelek megmentése végett a rézgálicpermetezésnek, a fürtök megmentése végett rézkénporozásnak sürgős végrehajtását ajánlották.

Ebben a minket ért nagy csapásban — ugymond az elnök — vigasztaló lehet ránk nézve az a tudat, hogy a miniszter, s annak valamennyi szakközegei meleg érdeklődést tanúsítottak a mi bajunk iránt, s maguktól — felkérés nélkül is — támogatásunkra siettek, ami azt mutatja, hogy földmivelésügyi kormányunk éberem őrökdi a mi gazdasági águnk jóléte felett is. Indítványozza, hogy Darányi miniszternek meleg érdeklődéséért a közgyűlés hálás köszönetét fejezze ki. (Eljenzés).

Felhatalmazást kér továbbá arra, hogy a kötelező permetezés tekintetében fennálló szabályokat a jövőben a legnagyobb szigorral végrehajthassa, s a permetezést elmulasztó gazdák ellen a bírságokat alkalmazhassa.

Még csak arra kérem gazdatársaimat —

híres nevű grand dame sok tért igénylő holmiának négy szobát bérelt a Prager-Hausban.

Ezt a házat sok magyar lakja, keitőnek közülük országos híru neve van, de mert üdülni jöttek, bizonytal incognitóban kívánnak maradni. Különbben valószínűleg azért is laknak itt szivesen a magyarok, hogy közel lehessenek kezelő orvosok dr Fodor Edéhez, ki nagy képzettsége mellett kiváló eredménnyel kezeli és bocsájtja el betegeit. Hogy mennyien keresik fel Marienbadot, igazolja, hogy hetven orvos van bejelentve gyakorlatra, köztük két udvari fogorvos és néhány fogtechnikus. Ez mind működik, vagy rendelne. De intolleranciát nem lehet észlelni. A fogtechnikusokat sem bántják, a hatóság úgy gondolja: az Isten abrosza nagy, találjon mindenki morzsát rajta ki-ki képessége szerint. Több magyar orvos van itt és mint értesülők, még soha ennyi magyar nem gyűlt egybe a bájos Tepl völgybe, mint ez idén. Cseng is a hangjuk. Ennek ellenében elhalgatok én, de mielőtt ezt tenném, türelmes olvasómnak szebb időjárást kívánok, mint nekünk itt van, mert ma többen befűtettek fürdőszobájukban s ma július 17-ikét írunk.

Özv. dr Deákné H. Zs.

Nincs többé lábfájás

És ha ezt el akarja érní, ugy cipőszükségleteit okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezze be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyuk szem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512.

végezte beszédét az elnök, hogy ne csüggedjenek. Aki a bajban elcsügged, az elveszett; de aki bizalommal és erős munkával igyekszik a súlyos csapást leküzdeni, annál az eredmény nem maradhat el. Sok gazdasági csapást kihevert már ez az ország. Filoxera, sertésvész, száj- és körömfájás sok száz millióra menő károkat okoztak, de a kitartó munka új virágzásra juttatta a sujtott gazdasági ágakat.

Rendes Vilmos azt találja, hogy a hegyközség adminisztrációja nem folyik helyes mederben. Nem akkor kell a bajt látni, mikor már megvan, de meg kell azt előzni. A hegyőrök nem teljesítették kötelességüket, nem vették észre a bajt, s innen van a milliót meghaladó kár.

Szokoly Tamás (közbeikt.): A hat hetes eső az oka.

Rendes Vilmos kéri egy állandó szakértő tanár alkalmazását, az egész hegyközség reorganizációját s egy bizottság kiküldését, mely az említett javaslatokat kidőgozza.

Ardeleán Jusztin szerint a hegyőrök nem szakértők, nem is a szőlőbajok konstatálására hivatottak s a hirtelen fellépett betegséget semmiféle szakértő sem akadályozhatta volna meg.

Pekanovics Imre feleslegesnek tart minden bizottságot s bizik az elnökségben, hogy a permetezést a jövőben szigorúan végrehajtatja.

Wiener Jenő szintén a bizottság kiküldése ellen szól, nagy elismeréssel beszél az elnökség működéséről, mely állandó gondossággal ügyel a gazdák érdekeire. Felvilágosítást kér a rézkénporozás módjára vonatkozólag.

Elnök Rendes Vilmos vádjait erélyesen visszautasítja, ellenzi a bizottság kiküldését, a kért felvilágosításokat megadja s a közgyűlés Rendes Vilmos mentegető magyarázata után az elnök indítványát egyhangulag elfogadja.

Második tárgy volt a görög mazsolaszőlő behozatal tárgyában a kormányhoz intézendő felirat. Elnök indítványára a közgyűlés egyhangulag kimondja, hogy felkéri a kormányt, hogy vagy vigye keresztül az osztrák bortörvény olyan módosítását, amely édes bor készítését megtiltja, vagy a balkán államokkal kötendő vám szerződésben tartsa fenn a mazsolaszőlőre az autonóm vámtarifában megállapított 50 koronás vámtételt.

Ugyancsak elnök előterjeszti, hogy a hegyen elharapózott lövöldözés és kutyatartás ellen védekezni kell. Legjobb módszernek találja, hogy a fegyver, vadászati és kutyaadó lefizetésének ellenőrzésére a hegyőrök szigorúan utasítsanak, az adót nem fizetők az adóhatóságnak azonnal feljelentessenek, mely esetben valószínűleg úgy a fegyverek, mint a kutyák száma a hegyen nagyon meg fog csökkenni.

Elnök javaslatainak egyhangú elfogadása után a közgyűlés 12 órakor véget ért.

A miklólázuri betörők ügye.

Mi volt a betörés oka?

A miklólázuri betörés még mindig foglalkoztatja a közönséget. A nyomozás most már befejezést nyert s a vizsgálóbíró folytatja az ügyben a vizsgálatot. Az ügyben ez ideig nevezetesebb fordulat nem állott be.

Tudósításunk a következő:

A szombat este megkezdődött vizsgálaton a vizsgálóbíró szembesítette Popescuékát Neu-

mannal, mely alkalommal a banda tagjai úgy mint előzőleg tagadtak mindent. Vasárnap pihenőt tartott a bíróság, tegnap azonban tovább folytatták a kihallgatásokat. Az eddigi kihallgatások során Popescuék tagadtak mindent s úgy látszik, hogy tagadásuk mellett tovább is kitartanak, míg végre a temérdek terhelő körülmény láttára talán meg fognak törni.

A vizsgálóbíró a sok terhelő bűnjel és vallomás alapján tegnap vizsgálati fogságba helyezte a banda tagjait.

Tegnap két csendőr kíséretében az ügyészségre szállították az összes bűnjelket, melyek egy szekérré való holmit tesznek ki. A bűnjelkek között van az ajtó és ablak, melyeken a betörés nyomai látszanak, továbbá az ágynémű, melyek között szurkálták meg a betörők Neumann. Ott van az acetilén lámpa is, továbbá a balta és egy csomó befőttes üveg, végül egy zsák, megrakva a korcsmában összepakolt holmival.

Igen érdekes és fontos a jegyző által viselt álarc, melyet dulakodás közben téptek le és a melyet ott felejtettek a meneküléskor. Ez az álarc talán a leg súlyosabb bizonyíték a jegyzőék ellen. Ugyanis az álarc a jegyzői hivatalban használt blankettából készült. Nyilvánvaló, hogy az Popescuéktól származik.

A közönség előtt még mindig megfoghatatlannak látszik, hogy tulajdonképpen mi indította Popescuékát a betörésre. Első tekintetre tényleg bihetetlennek látszik a dolog, mert Popescu 1000 koronás tartozása még nem foly nagy ok, hogy ily rettenetes dologra vitte volna a jegyzőt. A betörés oka tehát egészen másutt keresendő és aki ismeri a miklólázuri viszonyokat, nem is töpreng sokat a felett.

Popescu és Neumann között már évek óta tart a versengés. Erre első ízben nemzetiségi kérdések is szolgáltak okul. Popescu tudvalevőleg igen erős román érzelmű, míg Neumann magyar. Popescu mindent elkövetett, hogy Neumannt a községben lehetetlenné tegye. A miklólázuri kereskedelmet Neumannék tartják a kezükben. Ezen a ponton akarta Popescu őket megtámadni. Popescu, a ki tekintélyes anyagi erővel is rendelkezik, elhatározta, hogy szövetkezetet létesít Miklólázuron.

Neumannék Popescu tervét minden képen meg akarták akadályozni. Popescu ellen feljelentéseket adtak. Popescu tervei a szövetkezet dolgában fennakadást is szenvedtek. Nem kaptak Neumannék miatt italmérési engedélyt stb.

Popeszkuk ekkor, hogy vagy megszabaduljon végleg Neumannéktól, vagy hogy megfélemlítse őket, a betörést eszelte ki, ami azonban reá nézve végzetes kimenetelű lett.

Igy valamennyire tisztázottnak is látszik a helyzet, azonban hogy mit fog kideríteni a vizsgálat, az még a jövő titka.

Leleplezett pénzhamisítók.

Nem mindennapi pénzhamisítási esetről ad most hirt tenkei tudósítónk. Az eset az egész tenkei és nagyszalontai járás közönségét foglalkoztatja nem csupán mint pénzhamisítás, hanem annak a leleplezése, mely a maga nemében páratlannak mondható, s jellemző a magyar népnek sok tekintetben tulságosan nagy naivitására.

Az érdekes ügyről tenkei tudósítónk a következőket telefonálja.

A nagyszalontai és tenkei járásokban az utóbbi időben feltűnő módon elszaporodtak a 20-50-100 koronás hamis bankjegyek. A hatóság hiába nyomozott, a pénzhamisítóknak nem tudott nyomukra akadni. A sarkadi pénzhamisító szövetséget a sarkadi csendőrőrmester kitartó nyomozás után kézrekerítette. Azt hitték, hogy a pénzhamisító szövetség elfogatása után megtisztul a vidék a hamispénz forgalomba hozatalától.

A hamispénz azonban tovább is csak forgott, sőt most még sürjebben. A hatóság nyomozása nem vezetett eredményre. Végre szombaton a véletlen játszotta a csendőrség kezére a hamisítót.

Gróf Tisza Istvánnak egy gazdasági ügyében folyik most a nyomozás a nagyszalontai járásban. A csendőrség faluról falura járva hallgatja ki a tanukat és érdekelteket. A kihallgatandókkal már előzőleg szokta közölni a csendőrség a kihallgatás napját, amikor a községből az illető nem távozik el idegen helyre.

A mult szerdán Bajj községben a kisbíró értesítést kapott, hogy szombatra tartsa vissza a községben Tóházi Zágonyi Mihályt, mert a csendőrség ki fogja hallgatni. A kisbíró az értesítéshez híven el is ment Zágonyi Mihályhoz. A kisbírónak azonban jó kedve volt és tréfát akart csinálni. Nagy fontoskodó arccal beállított a kisbíró Zágonyihoz, aki éppen a mezőről jött haza.

— No Zágonyi uram szombaton ne menjen el hazulról, mert jönnek a csendőrök.

— A csendőrök?

— No igen, abban a pénzhamisítási ügyben jönnek.

— Hát már tudják? kérdezte ijedten Zágonyi a kisbíró.

A kisbíró, aki még mindig tréfára vette a dolgot, rá hagyta.

— Persze hogy tudják. Ezzel kifordult a Zágonyi házából.

Alig távozott el a kisbíró, mikor Zágonyi ijedten futott a kamarába és ott összepakolt. A pakkot a hóna alá véve vitte fel a község-házára, ahol minden kérdés nélkül letette a pakkot.

— Ha már tudják, hát felhoztam a gépet, — de én hozzám ne járjanak kutatni a csendőrök.

Az előljárási tagok csak nagyot néztek Zágonyi beszédére s csak a végén tudták meg, hogy Zágonyi pénzt hamisított. Az önleplezésről nyomban értesítették a csendőrséget, mely szombaton kiszállott Bajj községbe, ahol megtartotta a nyomozást. A nyomozás során még letartóztatták ifj. Standé Józsefet, aki mint segítőtársa szerepelt Zágonyinak a hamis pénz előállításánál.

A letartóztatott Zágonyi Mihályt és Standé Józsefet ma fogják behozni a nagyvárad ügyészségre a bűnjelkekkel együtt.

Fürdői közönség figyelmébe!

Utazókosarak, bőröndök, kalapkoferok, fürdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és sétatatok, harisnyák, övek, női kezításkák, nyakkendők, pénz-, szivar- és dohánytárcák, tajtékipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szerezhetők be.

FRISS ÉS TSA

KORONA ÉS FILLÉR BAZÁR

Nagyvárad Rákóczi-ut

Telefon 130.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **Személyi hir.** Dr Vass Bertalan tanterületi főigazgató több heti szabadságra elutazott. Távollétében dr Gedeon Alajos főreáliskolai igazgató helyettesíti.

* **Versengés egy palotáért.** Érdekes vergés indult most meg a Lévy palotáért egy pénzintézet és egy országos kereskedő cég között. Tudvalevő dolog, hogy a Lévy halála után a Kishidfőnél lévő hatalmas palota a három kiskoru örökösré maradt. Az szép örökséget a palotában levő Leszámitoló és Jelzálogbank a kiskoruaktól 120 ezer koronáért meg akarta vásárolni. Az első és második részletet összesen 240000 koronáért magához is váltotta a bank már korábban, és most a harmadik részletet is megváltotta. A pénzt az árvászeknél kell a vevőknek deponálni. Az ügy véglegesen azonban csak akkor tekinthető befejezettnek, ha azt az árvászek jóváhagyja. Mielőtt azonban az ügy jogerősen el lett volna intézve a bank értesítést küldött a palotában levő Neumann M. céghez, hogy az eddigi 5000 korona évi bérletet évi 10000 koronára emeli fel. A bérlet meg. vagy meg nem tartására a bank két napi haladékot adott a Neumann cégnek. A cég felelet helyett utóajánlatot tett az árvászeknél és a palota egy-egy harmadának megváltása fejében 126000 koronát ígért. A cég ajánlatát megtudva a bank még többet ígért, mire a cég a bank ajánlatánál is magasabb értéket helyezett el. Most az árvászek figyelmessé lett a feltűnő licitációra és megbízta Sztarill Ferenc műbecsüst hogy állapítsa meg a palota tulajdonképeni értékét, melynek megtörténte után nyilvános árverésen fogják eladni a palotát. A Neumann cégnek eltökélt szándéka megvenni a palotát és így igen érdekes versengésre van kilátás, mert a bank is erősen aspirál a palotára.

* **A szinügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város szinügyi bizottsága ma, kedden, július 20-án délután 4 órakor ülést tart a városházán. Ez alkalommal a nyári szinkör helyárait tárgyalják.

* **A nyomdatulajdonosok orsz. gyűlése Nagyváradon.** A Magyarországi Nyomdatulajdonosok és Lapkiadó Országos Szövetsége július hó 25-én, vasárnap Nagyváradon tartják évi nagygyűlésüket. A szövetség nagyvárad kerülete Láng József elnöklete alatt ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a szövetséget meghívják Nagyváradra. Az előkészítő bizottság, Boros Jenő elnöklete alatt Rákos Vilmos, Karczag Dező a (Sonnenfeld cég üzletvezetője) és Beznák Gyula, a (Rigler cég üzletvezetője) tagokból alakították meg. A nagygyűlésre az ország minden részéből nagyszámmal jönnek össze Nagyváradra a nyomdatulajdonosok és lapkiadók. A közgyűlést 25-én délelőtt 10 órakor a Keresk. Csarnok nagytermében tartják. Déli 1 órakor társas ebéd lesz, a mely után kirándulnak a Püspöktúrdőbe.

* **Ünnepély a csendőrlaktanyában.** Bár szerény keretben, de lélekemelő szép ün-

nepség folyt le vasárnap délelőtt a nagyvárad csendőrszárnyparancsnokság laktanyájának udvarán. Péter Lajos járási őrmester 21 évi odaadó, buzgó működését király Ó Felsége a koronás ezüst keresztrel jutalmazta s a legfelsőbb elismerés ezen látható jelét tűzték a kitüntetett derék őrmester mellére. Előkelő közönség jelenlétében folyt le az ünnepély. Néhány előkelő hölgyen kívül *Schwarcz Géza* honv. őrnaggyal az összes fegyvernembeli katonai tisztikarból volt egy-két kiküldött teljes díszben; továbbá Papp Miklós kir. pénzügyigazgató, dr Baróthy Pál, Lázár Márton kir. ügyészek, Kozáry Gyula honvéd hadapródiskolai lelkész-tanár, Gerő Armin főkapitány, Butyka Lajos vasuti állomásfőnök, Várady Ignác hely. állomásfőnök, Nagy Márton központi főszolgabíró, Bánóczy Kálmán főispáni titkár, Csulyok Béla törvészéki bír., dr Szolnok Jenő kir. ügyész, May Sándor kir. főmérnök. Réz Bertalan tb. rendőralkapitány, a központi járás jegyzői kara, a rendőrség altisztszjei stb. A vidékről berendelt összes őrmesterek, mintegy 40-en. *Dalmon* csendőrhadnagy vezénylete alatt, teljes díszben voltak felállítva. Délelőtt 11 órakor *Schwarcz Géza* őrnagy megadta az engedélyt az ünnepély megkezdésére. *Sebestha* Ottokár csendőrszázados a szabad terület közepére ment s felszólítására Péter Lajos őrmester, teljes díszben eléje lépett. Csinos szép beszédben fejtegette ki *Sebestha* Ottokár százados az ünnep jelentőségét. Elfogulva tüzi a derék őrmester mellére a legfelsőbb kitüntetés jelvényét. Kéri, hogy az összes csendőraltiszték vegyenek példát a kitüntetettől, s oly odaadó buzgalommal igyekezzenek nemes hivatásukat teljesíteni mint ő. Katonai fegyvelem alatt állanak és a köz és vagyonbiztonság őrei, tehát arra kell törekedni, hogy a lakosság életét és vagyonát megvédjék. Ismertette Péter Lajos őrmester 21 éves csendőri működést s felsorolta mindazokat a nevezetesebb eseményeket, amelyeknél bátorságát, ügyességét, szakképzettségét és önfelelődozását kitüntette s amelyekkel reászolgált a legmagasabb elismerésre és felebbvalói becsülésére. Az ő példája mutatja, hogy a fáradtságos, hűségesen teljesített munka nem marad elismerés nélkül. Kívánja, hogy a kitüntetést jó egészségben sokáig viselje s továbbra is jó példával járuljon elől s teljesítse kötelességét katonásként királyáért és hazájáért. Isten éltesse. Az ünnepelt mellére tüzte a kitüntetést s kezét szoritott vele. Ezután *Kozáry Gyula* hadapródiskolai lelkész-tanár lépett a ünnepelthez s szép hazafias beszédet intézett hozzá. Összehasonlítást tett a papi és a katonai hivatás között. Mindkettő áldozatot, önmegtagadást igényel. A katonának és csendőrnök a veszély minden pillanatban a feje felett van. Kötelességüket hiven kell teljesíteniök, odaadással, lelkesen, hogy a polgárok érdekeit megvédjék s felebbvalóik meglegedését kiérdemeljék. Hivatását lemondással kell teljesíteni s mikor otthon övéi életéért imádkoznak, ő kötelességét teljesíti a veszélyek között is. Irányelve kell hogy legyen a csendőrnök az önmegtagadás és erkölcsösség, ez a két erős alap. Lendületes, hazafiságtól izzó, formailag is szép beszédben még rátért arra, hogy a katonai védi e hazának áldott földjét, amelyet ezer éven át annyi könny és annyi vér áztatott. A csendőr hivatása, hogy békében megvédje ezt a földet, ezen áldott föld lakosainak békéjét, életét, vagyonát. Ezt teljesítette a most ünnepelt 21 évig példás önmegtagadással, buzgó kötelességteljesítéssel. Isten áldja meg ezen becsületes, derék munkáért s Isten áldja meg szívének minden dobbanását. Beszéde végén kezét fogott a kitüntetett őrmesterrel, akinek az összes jelen voltak üdvözlöket fejezték ki. Ezután az őrmesterek díszmenetben tejelegtek az ünnepelt és a jelenlevő tisztikar előtt. Végül *Sebestha* Ottokár százados megköszönte a jelenlevőknek a megjelenést s a szép ünnepély vég t ért.

* **Ki temesse el a 48-as honvédeket?** Mindennap kevesebben vannak az őshaju 48-diki honvédek, akik a szabadságharc alatt mint ifjak halálmegvetéssel pusztították az

ellenség sorait. Akkor amikor véres homlokkal, poros ruhában, fáradtan, de győzedelmesen vonultak be valamely magyar városba, minden ablakban öröm láng gyuladt ki és ünnepelt a város, szeme-fénye volt a nemzetnek. És most 60 év múltán azt a kérdést kell felvetni, hogy ki temesse el a honvédeket? A hősök, a nemzet védelmezői, akik vérükkel termékenyítették meg a szülő haza földjét, nagyrészt mindenkitől elhagyottan úgy pusztulnak el, mint koldusok és csak a gyermekek regélnek róluk, hogy milyen dolgokat művelt a meghalt öreg valamikor régen, amikor bántották a magyart. Mint koldusok pusztulnak el és még ezután az utolsó végtisztesség megadását sem akarják teljesíteni, felvetik a kérdést, hogy hát ki temesse el őket? Végre sok vita és huzódózás után most a belügyminiszter szigorú rendeletet adott ki, hogy minden huza-vona nélkül a községeknek kell eltemettetni a 48-as honvédeket. Ilyen formán legalább elismerik, hogy az elhalt hősök a nemzet halottai.

* **Uj piaci rend.** Tegnap lépett életbe a kispiacon az új piaci rend, melynek értelmében a termelők és a kofák elkülönítve árusítottak. A kofák elkekeredett kifakadásokkal tárgyalták ezen újabb méltatlanságot, ellenben a vevők zavartalanul és megfelelő árak ellenében jutottak a kívánt élelmi cikkekhez. Az üdvösnek bizonyult új rend állandó marad.

* **Nagy szerencsétlenség a berlini motorversenyen.** A régi botanikai kert helyén lévő új versenypályán délután két utrendező előkocsi összeütközése következtében súlyos robbanás történt. Az égő motor a korlátot át a nézők tribünjére repült. *A halottak számát hétre, a súlyosan sebesülteket pedig mintegy harmincra teszik.* A régi botanikai kertben lévő versenypályán történt szerencsétlenségről még a következőket jelentik: Az első motorkocsi keréksintörés következtében felfordult s az ezt követő motorkocsi, amidőn ki akart térni, a korlátot keresztül a nézőközönség soraiba repült. A motor a levegőben megfordult és azután felrobbant. A benzín kiömlése következtében a tribün meggyulladt. Három ember megégett és meghalt, 32 ember részben súlyosan, részben könnyen megsebesült. A tüzet a tűzoltóság rövid idő alatt eloltotta. Este fél kilenc óráig a halottakat nem ismerték fel.

* **Ismét a cigányok.** Alig van nap az utóbbi időben, hogy a cigányok garázdálkodásáról ne jelentenének tudósítónk. Tegnap margittai tudósítónk számolt be egy újabb betörésről, melyet ismét a cigányok követtek el. *Tekuce Mihály* felsőábrányi lakos rőtöskereskedő üzletét tegnap előtt éjjel amikor a tulajdonos az udvar felőli lakásban aludt, feltörték és az üzletből csaknem minden árut elvittek. Az üzletnek előbb az ablakát törték fel, aztán az ajtaját. A betörést csak reggel vették észre. A megtartott nyomozás után megállapították, hogy a betörést kóbor cigányok kövezték el. A cigányok négy kocsival voltak s a betörés után Szilágyosmlyó felé menekültek. A csendőrség üldözi a betörőket.

* **Halál a Berettyóban.** Margittáról jelenti tudósítónk a következő szerencsétlenséget. Kohelka János 10 éves gyermek tegnap a Berettyóban fürdött. Fürdés közben a víz elsodorta a kis fiút, aki néhány perc múlva eltűnt a víz alatt. A szerencsétlenség szemtanúi azonnal megkísérelték a kis fiú kimentését, azonban nem sikerült. A holttestet Poklostelek község

határában a Berettyó partján találták meg tegnap reggel.

*** A közbiztonság Beél környékén.** Nemrég megirtuk, minő vakmerő támadást követtek el a beéli üveggyár igazgatója ellen. Hogy ilyen vakmerő támadás megtörténhetet, a nyílt országuton, fényes nappal, az arra vallt hogy kevés a csendőr. Erre vall egyébként több, a közelmúltban elkövetett és kinyomozatlanul maradt bűncselekmény. Megtörtént, hogy pár éve az akkori főerdésznek kirabolták az asztalfiókját; máskor kivitték a rablók a Wertheim-szekerényét a lakásból, mikor a kert alján voltak, az éjjeli őr rájuk kiáltott, erre elejtették a nehéz szekrényt s elfutottak. Mág sem tudni, kik a tettesek, pedig az utóbbi esetben több bűnjel, fejszét stb. hagytak hátra a kassa mellett. Nemrég vásár alkalmával két tehenet elhajtottak, majd nem sokkal rá az intézőnek 15 kocáját lopták el. Sem a teheneknek, sem a kocának nyoma sincs. Vagy meg kellene erősíteni a beéli csendőrőrsöt, vagy másképp javítani a helyzetet, mert így ide s tova Miklólázzal fog vetekedni Beél a nevezetességben.

*** Vasuti baleset.** Vasárnap a délutáni 2 órai vonattal a Püspök fürdőbe indult Képes Jenő nagyváradi kereskedősegéd kissé ittas állapotban lévén, kinyitotta a vasuti kocsiját s a lépcsőn állva beléfogódzva a lépcső melletti rézrudba előre hajolt. Már egész közel a fürdő állomásánál egy hid lerántotta Képest, ki a vonat kerekei alá esett, melyek levágták jobb lábát. Beszállították a biharmegyei közkórházba.

*** Halálra vert legény.** Hegyközszentimréről értesít tudósítónk a következő esetről. Tegnapelőtt éjszaka a korcsmában együtt mulattak a legények szokás szerint. Ott volt közöttük Palánkai Imre legény is, ki úgy 10-11 óra között kissé ittas állapotban hagyta el a korcsmát és hazafelé indult. Utközben ismeretlen legénynek utját állták s hatalmas husángokkal úgy elverték, hogy mielőtt kórházba szállíthaták volna, meghalt. Az ügyészség szigorú vizsgálatot rendelt el.

*** Razzia.** Vasárnap virradó éjszaka Róz Bertalan tb. r. alkapitány razziaát tartott s ennek során 21 férfi és 12 nő került a rendőrségre. Ebből kifolyólag a rendőrkapitány elhatározta, hogy a kisebb korcsmák és kávéházakban a nőszemélyzet akamazását a legnagyobb mértékben korlátozni fogja, mert úgy tapasztalta hogy ezen helyek valóságos fészkei a bűnnek. Igazán ideje lenne valahára érelyesen fellépni az ilyenek ellen.

*** Találtak:** Találtak egy Leszámitoló és Jelzalogbank törlesztési könyvet, egy üres kézi táskát, két fehér párna huzatot, egy bőr pénztárcát pár fillér tartalommal, 2 zalogjegyet, egy ezüst gyűrűt 2 kövel, egy kettős sárga csikos zakót, egy fehér vászon tarisznyát és egy színházi látszóvet.

x Megtakarítja a fürdőzéseköltségeit, aki Biharvármegye legkellmesebb és legolcsóbb nyaralóhelyén a révi Zichy barlanghoz kimegy. E gyönyörű természeti szépségekkel megáldott helyen most nyílt meg a kényelmes, modern 16 szobás »Luiza« szálloda, ahol olcsó áron kitűnő ellátás kapható. Remek kirándulóhelyek, a Sebes Körözs partján készített jó karban tartott turista utak, külön vasutiállomás és egészséges, ózondus levegő teszik ezt a kirándulóhelyet oly kellemessé, hogy aki egyszer megismeri, ide mindig visszavágyik. Kitűnő ellátásról a nagyváradi közönség előtt jól ismert Grósz József vendéglős gondoskodik, aki kizárólag az uradalom tisztán kezelt körözsölgyi borait méri ki.

x Az Európa-szállodában minden délután 4 órától zene, melyet Ponta Kálmán jó szólista kitűnő zenekara szolgáltat. Ugyanott elsőrangú mozgókép előadás van minden

este, belépődij nélkül. A mai műsor a következő: Furfangos művészek (komikus). A matróz szerelme (életkép). Hol van a köszörűs (nevetető). A császár (dráma). Az ördög és korcsmáros (bohózat). Álom a bűvös kastélyban (álomkép). A kis hős (életkép).

A Tiszántúl naptára.

Az új negyedév kezdetén ismét kopogtatunk a közönség, a keresztény magyar családok ajtaján.

A keresztény, független Magyarország lobogója alá hívjuk Biharvármegye és Nagyvárad s a várad egyházmegye közönségét. Erős keresztény közvéleményt erős keresztény sajtó nélkül képzelnünk sem lehet; hogy milyen erősek vagyunk, annak a sajtónk a fokmérője.

Magunkat erősítjük, ha sajtónkat támogatjuk.

A keresztény magyar állam megerősítéséért emelünk tehát szót, mikor kérjük a Tiszántúl támogatását, szóval és tettel. Inkább tettel, mint szóval; mert az ujság csak akkor életképes, ha előfizetői a legbuzgóbb munkatársai, terjesztői. Baráti, ismerős körökben ezer és ezer alkalom nyílik rá.

Mindazok az előfizetők, a kik az előfizetési díjakat pontosan beküldik, újévkor díjtanul megkapják a

Tiszántúl naptárát.

Új előfizetőink is, a kik július 1-től előfizetnek és hátralékban nem maradnak, megkapják a diszesen kiállított naptárt.

Lapunk előfizetési árai az ujság homlokán olvashatók.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Orpheus a pokolban.

Szerda: Doktor ur. (Tihanyi vendégszereplésével.)

Csütörtök: Leánykérés, Válás után, (Tihanyi vendégszereplésével.)

Péntek: Koldusgróf. (Bérczi Gyula vendégjátékával.)

Szombat: Szép Heléna. (Bérczi Gyula vendégszereplésével.)

Vasárnap: délután Jókendű paraszt, este: Vöröshaju. (Bérczi Gyulával.)

A szobaleány. Csekély számú közönség, még csekélyebb érdeklődése mellett folyt le a nemrég is olyan közkedveit vigjáték előadása. Még a közönség egykori kedvencének, Tihanyi Miklósnak vendégszereplése sem volt nagyobb vonzerő. Tihanyi természetesen most is elragadta a közönséget az ő eredeti, ötletes játékával. Igazán kár, hogy nem nagyobb közönség gyönyörködött játékában. Hja, a színházi közönség most nyaral, vagy pedig semmi kedve sincs színházban izzadni. Az itteni szereplők közül E Kovács Mariska, Tóth Elek, Krasznay Andor, Gózon, Hevesi Gusztai járultak hozzá az est sikeréhez, mely sokkal nagyobb lett volna, ha kevesebb a nyelvbólás és az akadozás.

Orpheus a pokolban. Ma, kedden este Offenbach régi híres muzsikája csendül föl a színházban; Orpheus a pokolban, ez a színes, pompás ötletességű, tiszta humoru, igazi operett kerül színre, amelynek klasszikus finomsága, örökszép muzsikája minden időben gyönyörűsége marad a színházjáróknak. Emeli az

előadás érdekességét, hogy Tihanyi Miklós, a a Vigszínház vendégszereplő tagja is fellép a darabban, melyben egyébként a színház elsőrendű erői játszanak.

Doktor ur. Holnap, szerdán este egy pompás vigjáték, a Doktor ur kerül színre, Tihanyi Miklós vendégtollalásával. A szellemes színvonalú munkáiról ismert Molnár Ferenc a darab szerzője s ezzel már meg is van mondva, hogy kacagtató ötletek, frappáns szellemességek érdekes sora vonul fel a mozgalmas je'enetekben. Pompás mulatság kínálkozik e kedves bohóságú darab előadásával az est sikerét előre láthatólag növeli a Tihanyi Miklós szereplése. A Vigszínház jeles művésze pompás komikumával kellemes hangulatot varázsol a színház falai közé, a nagyszámú látogatók mulatságára.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Új kamarazenetársaság Nagyváradon. A klasszikus, komoly zenehíveinek örömmel jelenthetjük, hogy Nagyváradon csupa ifju erőből, csupa képzett zeneművészből egy lelkes kis társaság alakult, a mely célul tűzte ki egyrészt a klasszikus, másrészt a modern kamara zenének intenzív művelését és népszerűsítését. Érdekes, hogy a társaság a modern zeneszerzemények keretében Dolmányi quartettjeit is be fogja mutatni a közönségnek. A szólamokat a következők látják el. I. hegedű: Mezey Zsigmond; II. hegedű: Debrecei Dezső; viola: Diósy Andor; cello: Ifj. Mezey Mihály; zongora: Mauthner Gusztáv. A társaság jövő sikereit biztosítja az a körülmény, hogy az I. hegedű nehéz és nagy tudást igénylő szólamát Mezey Zsigmond látja el, a kiváló ifju hegedűművész, akinek neve a komoly zene lelkes kultusza révén előnyösen ismert a közönség széles rétegeiben. A társaság ősszel a nyilvánosság elé lép.

S P O R T.

Atlétikai verseny a hadapródiskolában.

A nagyváradi honvéd-hadapródiskola parancsnoksága igen életre való és dicséretre méltó ujtást honosított meg az intézetben. Elhatározta ugyanis, hogy ezentul minden évben a szokásos záróünnep után a növendékek között nagyszabású atlétikai versenyt rendez, amelynek győztesei diszes érmeket kapnak és ezeket mintegy kitüntetésképpen az iskola falai belüli viselhetik. Az ujtásért dicséret illeti a hadapródiskola szeretetreméltó parancsnokát, Ránffy Zsigmond őrnagyot, aki a növendékek szellemi nevelésén kívül azok testedzésére és az ambíció fokozására is nagy súlyt fektet.

Az első atlétikai verseny vasárnap folyt le a hadapródiskolában. A versenybíróság elnöke Ránffy Zsigmond iskolaparancsnok, tagjai Leöchej és Bóka századosok. Kőrös Kálmán és Bodrogi László főhadnagyok és Orbán Sándor vívómester voltak. A nagyszabású versenykedők a sport minden ágában nagy ügyességet és jártasságot produkáltak, ami azt mutatja, hogy az iskolában a tornatanítás egy-séges és szakszerű vezetés mellett történik.

A verseny eredménye a következő:

100 méteres síkfutásban első Molnár István IV. év. növ. a 800 méteres síkfutásban: Musik Kálmán III. év. növ. a 120 gardas gátversenyben Molnár István IV. év. növ., Sulydóásban Bálint József III. év. növ., Magas ugrásban Litterczky Lajos IV. év. növ., 165 cm., a távolugrásban Bába Károly III. év. növ., 577 cm., a Rudugrásban: Budaházy Minály III. év. növ., 285. a szertornán Perger József I. év. növ., a vivásban Fénzea Jaurt IV. éves növendék.

A sikerült versenyt mint értesülünk a jövő évben nagyobb keretben fogják megtartani és tervbe van véve egy Nagyvárad és Nagyrőd közötti távgyalogló verseny rendezése is.

TÁVIRATOK.

Az új kancellár királyunknál.

Ischl, július 19. Az udvarhoz közelálló körökben azt állítják, hogy Bethmann-Hollig az új birodalmi kancellár augusztus elején bemutatkozik Ferenc Jóssef királynak és ez alkalommal Ischlben találkozni fog Aehrenthal báró osztrák-magyar és Tittoni olasz külügyminiszterrel.

Apponyi Albert Bécsben.

Bécs, július 19. Albert gróf és családja ma ide érkeztek. A miniszter holnap folytatja útját Franciaország felé.

Meghalt a spanyol trónkövetelő.

Como, jul. 19. Don Carlos Courbon-herceg ma este fél 6 órakor Varesében, ahol egy idő óta családjával tartózkodott, meghalt. Don Carloszal egy érekes és viharos téli élet szűnt meg. Don Carlos, teljes néven: Carlos Don Károly Mária de los dolores, János Izor József. Született 1848 március 30-án. 1868 október 3-án VII. Károly néven föllépett trónkövetelőnek és fölszólította a basskokat, hogy álljanak melléje. A spanyol kormány akkor leverte zsoldos hadseregét, de 1874. Estella mellett diadalt aratott, majd később újra levették róla kezüket a támogatói. Azóta is megkísérelt sok mindent, míg végre csöndes ember lett belőle.

Varsó, jul. 19. Don Carlos Bourbon hercege, ki május 25 ike óta nejével és sógor-nőjével, Mária de Las Nieves portugáliai infanszóval itt időzött, e hó 15 én szélütés érte. Dr Moretti velencei és dr Bozzolo turini orvosok, kiket azonnal a beteghez hívtak, megállapították, hogy a herceg állapota reménytelen. Fél hat óra tájt Don Carlos meghalt. Az utolsó pillanatig eszméleténél volt. A temetési szertartás kedden lesz Casbenoben, ahonnan a holttestet Triesztbe szállítják. A herceg haláláról azonnal értesítették ő felségét Ferenc József királyt. Számos részvétlírát érkezik.

A perzsa forradalom.

Berlin, jul. 19. A Lokalanzeiger-nek jelentik Teheránból: A helyzet még mindég nem egészen tiszta. Külügyminiszterre Nazár el Mülköt nevezték ki. A nagyvezéri állásra még nem találtak alkalmas embert. Sipahdár a legnagyobb katonai rangot kapta. Aszad bakivár főnököt a belügyminiszteriumban helyezték el. A proklamációt a győzedelmes forradalomnak ket vezér, Sipahdár és Aszad írta alá. Liákov ezredes, aki megtartotta régi hivatalát, nagyon komolynak látja a helyzetet. Azt mondja, hogy egységes munka lehetetlen, mert mindenki parancsol. Az éjjel nyugodt volt s a rend helyreállott. A posta- és táviróhivatalokat és a bankokat kinyitották. A parlamenti épületben lázas munka folyik. Minden európai embernek megengedik, hogy bemenjen és büszkén mutassák nekik a sah csapataitól elvett ágyukat.

Berlin, jul. 19. A birodalmi kancellári palota előtt tegnap már korán délelőtt nagy néptömeg csoportosult, hogy a Bülow hercegi pártól bucsut vegyen. Ez a bucsu renkívül meleg volt. A hercegi pár félegykor megjelent a palota előcsarnokában és melegen bucsuzott el a kancellária hivatalnokaitól és a szolgál-

személyzettől s a mikor az utcán megjelentek a tömeg lelkes hurrá kiáltással üdvözölte őket. Akkor volt a tolongás, hogy a kocsi nem tudott előre jutni s rendőrök voltak kénytelenek az utat szabaddá tenni.

Berlin, július 19. A Vossische Zeitungnak jelentik Pétervárról: Az orosz kormány elhatározta, hogy nem küld csapatokat Teheránba. A kormány utasította teheráni követét, hogy az új kormány arra kérje, hogy a sahnak megfelelő évjáradékot adjon, a melynek kifizetéséért Oroszország és Anglia kezességét vállal. Az itteni diplomáciai körök nézete szerint Mohamed Ali még tovább is ellenállott volna, ha Anglia és Oroszország követői nem bírták volna rá, hogy az orosz követségre meneküljön.

Légihajós katasztrófa.

Páris, július 19. Platán a fiatal koradacára is hírneves légihajós tegnap szerencsétlenül járt. A légihajó a tengerbe zuhant s annyira maga alá nyomta a fiatal légihajóst hogy az megfuladt. A szerencsétlen légihajóst angol hajók szállították szárazföldre.

Elhárított vasuti szerencsétlenség.

Arad, jul. 19. Arad és Csaba között közlekedő gyorsvonat utasait tegnap délután nagy szerencsétlenség fenyegette. A gyorsvonat vágányaira ugyanis tévedésből egy tehervonat ment. A gyorsvonat vezetője még ideje korán észrevette a tévedést és megállította a vonatot, miáltal beláthatatlan katasztrófát előzött meg.

KÖZGAZDASÁGI.

Uj pénzüzet Berettyó-Ujfaluban.

A részvényesek nagy érdeklődése mellett tartotta meg vasárnap a »Hitel és Jelzálogbank Részvénytársaság« alakuló közgyűlését Berettyó-Ujfaluban. A részvényesek között nagy számmal vannak képviselve nemcsak berettyó-ujfalusi, hanem a szomszédos községek, Gáborján, Mezőssass, Komádi stb. gazdái. Az új intézet iránti nagy érdeklődést mutatja az, hogy a 100.000 korona alaptőke pár hét alatt teljesen felgyűlt. A közgyűlést a részvényesek felkérésére dr Váradi Ödön vezette, kinek a közgyűlés vezetéséért H. Pozsár István községi főbíró indítványozására köszönetet szavaztak. Az alapszabályokat egyhangulag elfogadták, e szerint az intézet alaptőkéjét 500 drb 200 koronás részvény képezi. Az alapítók 3 évre igazgatókká a következőket nevezték ki: H. Pozsár István községi főbíró és földbirtokos, Kinter Mihály földbirtokos, Bojti János földbirtokos, Rácz Lajos földbirtokos, Oláh Antal földbirtokos Dancsháza, Gombóc D vid községi főbíró, Gáborján, Kohn Lázár földbirtokos és nagybérlő, Komádi é Szatmáry József községi hivatalnok B.-Ujfalu. A felügyelő-bizottság tagjaiul megválasztottak: Elnök lett Révész Sámuel, a Magyar Bank főkönyvelője, tagok: Weiszberger Ámin takereskedő B.-Ujfalu, Nagy János mezőssassi jegyző, Nagy Pál és Gombos Lajos gáborjáni földbirtokosok. Az új intézet pár hét múlva kezdi meg működését.

A közgyűlést követő igazgatósági ülésen vezérigazgatóul Szatmáry József, intézeti ügyvezető dr Krausz Samu b.ujfalusi és dr Váradi Ödön nagyváradi ügyvéd-ek választottak meg.

A szerkesztésért felelős
Dr. VÖCSKICS GYULA.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velence >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velence >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velence >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 15
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velence >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	20 47

NYILTÉR.

A Berettyó-Ujfaluban ujonnan alakult »Hitel és Jelzálogbank« részvénytársaságnál

mérlegképes főkönyvelő

alkalmazást talál. Ajánlatok bizonyítványok másolatával ellátva Szathmáry József vezérigazgató címére küldendők B.-Ujfaluba július 30-ig.

Házbontásból kikerülő anyagok

a Moskovits cipőgyárban eladók.

Értekezhetni e hó 24-ig a gyár irodában.

3147—909. eln. sz.

Pályázati hirdetés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 501—9352—909. kgy. sz. véghatározata alapján az üresedésbe jött II-od oszt. fogalmazói állás betöltése céljából ezennel pályázatot hirdetek.

A II-od oszt. fogalmazói állás évi 1900 kor. fizetés és 600 kor. lakbérrel van javadalmazva és nyugdíjigénnyel egybekötve.

A II-od oszt. fogalmazói állás f. évi augusztus hó 12-ik napján megtartandó rendes havi közgyűlésen fog választás útján betöltetni.

A kellően felszerelt pályázati kérvények a város főispánjához, mint a kijelölt választmány elnökehez címezve a város polgármesteri hivatalához folyó év augusztus 7-ének d. u. 5 órájáig nyújtandó be annál is inkább, mert a később érkező pályázati kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1909. július 17.

Bordé Feronc,
polgármester helyettes.

UJ! UJ! UJ!

SPRINGER és JANOWSKY

mindennemű diszitó és butorra való
:: paszományok készítői ::

Fővárosi izlés! Olcsó árak!

Modern munka!

!! !Költségvetések díjtalanul! !!

Nagyvárad, Teleky-utca 11. sz.

EURÓPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a hegy tővében. Minden este elsőrangú mozgatókép előadás. *Kiszárolag saját szüretelésű borok* Frissen csapolt kőbányai sör. Esténként cigány zene. Kifogástalan magyar konyha. Polgári árak.

Uj üveges üzlet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Nagyváradon Hant Frigyes cégnél **11 évi praksziszom után** után épület-üvegezési és képkerekezési üzletemet **Olaszi, Szt. János u. 2.** Grám-házban

megnyitottam.

Fő törekvésem, hogy a n. é. közönséget tartós munkámmal és szobor készítő gálással megnyerjem. — Épület üvegezési és képkerekezési a legnagyobb pontossággal teljesítem, üveg porcellán, konyha edényeket jutányos áron szolgállok. A n. é. közönség pártfogását kérve mély tisztelettel:

Dobó (Dluhopolszky) Alajos.

Van szerencsém értesíteni az előkelő hölgyközönséget, hogy angol és francia

női divat termemben

a legujabb angol és francia modell és speciális szabás szerint készítek

modern princzesz-ruhákat

elismert szép **angol kosztümöket**, és **izléses toalett-eket** stb.

Nagy gond van fordítva arra, hogy az idej modern divattal haladva a legkényesebb igényeknek is megfeleljek. Számptalan elismerés. Elvem: divatfejlesztés, szolid árak.

B. meghívásra elsőrendű divatlapokkal teszem tiszteletemet, esetleg vidékre is.

Számos pártfogást kérve,

mély tisztelettel:

VALENTIN J. női szabó

Ezredévi Emlék-tér 18. sz. a.

Lapárusítók

férfiak és nők napi 2—4 kor. keresetre azonnal felvétetnek.

Cim a kiadóban.

Csak a hölgyeket érdeklí,

hogy hosszú éveken külföldön voltam és tanulmányutam befejezte után

Nagyváradon,

Arany János-utca 2. szám

alatt női ruhaszalont nyitottam.

Készítek modern princess-ruhákat, angol kosztümöket, izléses toalett-eket, stb. stb.

Kitünő kifogástalan szabás.

Rendkívül olcsó árak.

:: Egyetlen kísérlet meggyőz mindenkit. ::

A hölgyközönség pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Heller Jakab.

Belépési felhívás

a 7-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársutatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülő haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizettetni.

A szövetkezet célja a takarékossgot előmozdítani s a tagok hiteligenyeit kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellelt, hogy a *takarékosság ügyét szolgálja* tagjainak betétek négyötöd része erejéig kölcsönt is nyújt.

Felvételdíj üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket befizetési lapok útján teljesíthetik.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet igazgatósága.

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsák a legszebb színekben, valamint präparált pálmák, disznóvények és menyasszonyi koszorúk **mélyen leszállított árban** kaphatók **Kapucinus-utca 5. sz. alatt.** Régi virágok festését és frissítését jutányos áron eszközli: **REICH** :: IRMA, művirágkészítő. ::

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADIUVANTE!

ALAPITTATOTT 1895 BEN.

Imrek Károly épület- és műbutor asztalos Nagyvárad, Szaniszló-u. 46.

Tisztelettel értesítem igen tisztelt megrendelőimet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

készítés végett vállalllok, azokat a legnagyobb gonddal és izléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg tetszésre készítek bármely színben és mintára előnyös áráért. Nemkülönbén mindenféle butorokat átalakítok, javítok, fényezést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák, egyesületek, gazdaságok helyiségeinek felszereléseit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve javítását jutányos árért vállalom fel. Magamat, valamint cégemet a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlv, minél gyakoribb megbízásaiért esedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Lakás és műhely Szaniszló-
utca 46 szám. — Jó fiúk
tanulónak felvételnek

Helyi és vidéki meghívásra
azonnal megjelenek

«MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET»

NAGYVÁRAD.

Fekete Sas Palota, a «Magyar Bank» helyiségében.

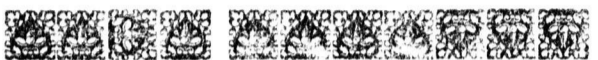
1909. július 1-én nyílik meg a harmadik évtársulat, mely három évig tart. A belépő tag hetenkint 20 fillért fizet be egy üzletrész után.

Az első és második évtársulatban 12.000 üzletrész van jegyezve.

A három év eltelté után a tag a befizetett tőkét és a részes nyereségrészt készpénzben megkapja.

A szövetkezet tagjai kezes nélkül kapnak kölcsönt.

Befizetett összegük négyötöd részét bármikor kivehetik.

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít! Szagtaanit!

Ara 80 fillér.

Kapható az »ARANYAS« gyógyszerárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozzuk, hogy a

Bihar Söresarnokunk

vezetésével megbíztuk POPOVITS SÁNDOR kúrt is jóindulatu támogatásban részesíteni és vendégönket és sörkimérönket továbbra is szives látogatásukkal szerencsétlenni kegyeskedjenek

Kiváló tisztelettel

Krausz Béla és Társa

Üzletmegnyitás.

Alulírott a Bihar vendéglő és söresarnok vezetésével megbízott, van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a Bihar söresarnok és étterem vezetését átvettem. Legfőbb igyekezetem lesz a n. é. közönséget jó kiszolgálás által kielégíteni.

Tisztán kezelt gyári kimérésben világos N.-Váradai sör és Szt. László gyógymaláta sör, továbbá hamisítatlan Nagyváradai és érmelléki borok, kitűnő magyar konyha igen mérsékelt árak mellett a legjobb és legpontosabb kiszolgálás.

Kiváló tisztelettel

Popovits Sándor,
megbízott.

Kecskeméthy István

étterme, söresarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
:: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak.

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak mellett

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmét felhívni, hogy vendég szobáimat ujonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok. Ugyisintén a szállóhely olesó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténként? csak is a NEMZETI SZALLODA hívós és kellemes kerthelyiségében, hol minden este mozgófénykép előadások tartatnak cigány zene mellett. Minden második nap teljesen új műsor.

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérlelje.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses tudomására, hogy

Nagyváradon, a Rákóczi-ut 3. sz. a.

**Weinstock-féle óra, látszer és
:: fényképező cikkek üzletet ::**

átvettem, melyben ezen áruk nagy választékát raktáron tartom és azokat jótállás mellett pontosan javítom. Főtörekvésem, hogy a mélyen tisztelt közönség bizalmát kiérdemeljem, miért is becses partfogást kérve vagyok mély tisztelettel

PETRI ÁRPÁD

órásmester, látszerész és műszerész.
«KODAK» gépek és filmek kizárólagos raktára Nagyvárad és Bihar-megye részére.

Képes levelező-lapot

csak

Benkő

*antiquariumában lehet igazán nagy választékban kapni
Nagyvárad, Rakóczi-ut.*

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%
kamatot fizet.

Legjobb üdülőhely a Püspök (Szent László) gyógyfürdő.

(Nagyvárad mellett)

A kontinens legdusabb természetes hévíz forrása 26 C. fokú viz. Javalva: rheuma, csusz, köszvény, idegzsába, gyomor és alhasi bántalmak ellen. A legnagyobb kényelemmel berendezett nyári uszoda. Állandó uszómester. 300 hold természetes vadregényes park. A közönség rendelkezésére 127 modern kényelemmel berendezett vendégszoba. Kitűnő magyar konyha s tisztán kezelt saját termésű hegyiborok. Zenedíj és curtaxé nincs. Figyelmes, pontos kiszolgálás, úgy a szobákban, mint a fürdőben és éttermekben.

Számos látogatást kér tisztelettel:

KERNÁCS JÁNOS

fürdőbérlelő.